

Вхід лише для своїх...

З'їзд адвокатів України очима делегата

Почався новий робочий тиждень. Вляглися емоції й можна спокійно оцінити з'їзд адвокатів України, який відбувся напередодні в столичному Будинку кіно. Із всіх вражень домінує одне — все було брудно, дуже брудно. Певно, керівники національної асоціації адвокатів України (НААУ) з великого страху, що їх можуть не переобрати, втратило витримку, честь і совість та вдалися до брудних технологій. Перше, що бачили делегати, — чисельну охорону на дверях, у коридорах та по всіх закарпелках приміщення. Це мало певне пояснення — від міста Києва очікувалося прибуття аж двох делегацій. І вже заздалегідь було визначено, що одна з них «правильна», а друга — «неправильна», тому вона не може бути допущена фізично до з'їзду. Варто зауважити дрібницю: за всіма існуючими правилами лише мандатна комісія може визнати або не визнати повноважність делегатів. Але в нас склалося інакше. Ті, хто підтримував Л. Ізовітову, стали «правильною» делегацією, а «правильність» визначала РАУ на чолі з тою ж Ізовітовою. Нікого не зупинило, що зібралося 36 адвокатів міста Києва, назвали себе конференцією й обрали списком всіх присутніх та ще дописали несуттєвих, бо потрібно було 42 делегати. Очевидне самозванство не тільки не було засуджено, але й завзято було підтримано керівництвом НААУ, а потім легітимізоване мандатною комісією.

Петро БОЙКО,
голова Ради адвокатів Київської області,
заслужений юрист України

Перша неприємність

З'їзд розпочався з неприємностей. Голова Ради адвокатів України Лідія Ізовітова, яка відкрила з'їзд, чомусь вирішила позбавити права голосу делегатів від Київської області лише за те, що вони сиділи не у визначених для них місцях. Чому така нелюбов до адвокатів Київщини і звідкіля в нашого голови з'явилася право позбавляти права голосу, ніхто не зрозумів, але члени РАУ вміли перестати рахувати волевиявлення цих делегатів. Далі було ще гірше. Варто було опозиційній частині делегатів висунути адвоката Тетяну Тиханську на голову з'їзду, як голова РАУ Л. Ізовітова публічно стала обговорювати стан її здоров'я, що виглядало досить некресиво й принизливо, тим більше, що це стосувалося жінки.

Після обрання головою з'їзду адвоката Місяця, лічильної та мандатної комісії, серед них пішло змагання, хто більше допустить порушень. Головуючого не зацікавило навіть зроблене йому застереження, що відповідно до п. 8 ст. 54 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» рішення з'їзду адвокатів України приймаються шляхом голосування більшістю голосів делегатів, що беруть участь у з'їзді, і в нашому випадку більшість складала 143 делегати. Мало хто з членів лічильної та мандатної комісії набрав потрібну кількість голосів, а тому такі робочі органи з'їзду не могли вважатися сформованими належним чином і бути повноважними. Це не зупинило команду Ізовітової: головуєчий головував як йому хотілося, лічильна комісія рахувала, як їй потрібно, а за-

кріплений за Київською областю член лічильної комісії, він же й член РАУ Сергій Осика, не соромлячись відверто тикав пальцем в небо і рахував наші голоси на око.

«Сліпа» мандатна комісія

Мандатна комісія вразила ще більше. Делегатам спочатку замінили тимчасові мандати на постійні, а лише після цього поставили на голосування своє рішення щодо визнання повноважень делегатів з'їзду, ніби демонструючи цим, що все і так вирішено, що рішення з'їзду — пуста формальність. Найгірше, що мандатна комісія «осліпла» й не побачила жодних порушень при обранні «фейкових» делегатів від Києва. На звичайнісіньке й логічне прохання одного з делегатів оголосити протокол, щоб почути, на підставі яких даних вони дійшли до висновку про законність обрання делегатів від Києва, голова мандатної комісії, притиснувши протокол до грудей, відмовився зачитувати.

Кілька слів про доповідь Ізовітової

Далі була нудна тянуча доповідь голови РАУ Л. Ізовітової — як зажди навантажена загальними фразами і ні про що. В цій доповіді не було конкретних справ, не було нагальних проблем адвокатури, які вдалося вирішити нашому керівництву. Зате був облитий брудом комітет із захисту прав і гарантій адвокатською діяльністю Ради адвокатів Київської області. Чому дісталася саме цьому комітету від Ізовітової, ніхто не зрозумів. На мою думку, сьогодні в українській адвокатурі

наш комітет найбільш потужний і заслужено може похвалитися своїми здобутками. Тому виступ голови РАУ виглядав як умисне й примітивне припущення авторитету «комітетчиків» в очах інших адвокатів.

Поведінка головуєчого й вибори голови

Брутальне поводження зі стандартами адвокатського самоврядування йшло за своє впертою логікою до скандалу і він таки вибухнув. Головуючий, зачувши, що із залу надійшло дві пропозиції на голову РАУ, а саме Лідії Ізовітової та Петра Бойка, відразу, без обговорень, умисно не даючи слово кандидатам, миттю поставив на голосування кандидатуру Ізовітової. Це гидко й брудно, бо у всьому світі всім кандидатам надається можливість виступити й висловитися з приводу своєї програми та обґрунтування голосування за власну персону. Тим більше, що нас було всього двоє, бо третього кандидата Інну Рафальську навіть до приміщення з'їзду не допустили. Тим більше, що в Лідії Ізовітової вже бу-

вітовою, системного залякування, переслідування адвокатів за громадянську позицію в нашій адвокатурі появилися ознаки такого потворного явища, як лакейства та угодництва. Я це розумів, але все ж це було дуже неприємно. Особливо неприємно, що годину тому ти вітався з цими людьми, а з деякими навіть обнімався й не було жодних претензій, а тут відразу агресія й неприйняття.

При Ізовітовій розквітли доноси, переслідування й порочна система взаємовідносин за принципом: хто не з нами, той проти нас. В РАУ дожилися до того, що всерйоз обговорювали положення про заборону адвокатам критикувати рішення Ради адвокатів України.

Але якщо керівництво думає, що з перемогою на виборах прийшов кінець їх митарств і вони потрапили в зону комфорту, то це не так. Усе лише починається. І керівництво, і ми потрапляємо в зону турбулентності. Розкол і конфлікт в адвокатурі нікуди не дівся. Загострення вже відбувається не між особистостями, а з ідейних мотивів. Усе більше адвокатів

Другий заступник голови РАУ Валентин Гвоздій. Він хоч і живе в Києві, але постійно зайнятий своїми справами, до нього і в найкращі часи не можливо було додзвонитися.

І над ними зверху Лідія Ізовітова, яка отримує задоволення від свого віку й проводить більшу частину в туристичних поїздках та в Харкові. Дуже цікава підбралася команда!

Десять років ізовітовщини — надто багато

Не думаю, що вони гарно попрацюють на адвокатуру. Ще гірше, що в їх оточенні дуже мало ідейних людей, які готові жертвувати свій час, своє здоров'я, свою енергію на нашу адвокатську громаду. Там більше людей практичних, конформістів, які прийшли до Ізовітової заради власних амбіцій. Тому вся ця команда буде більше працювати на картинку ніж на реальні справи. Щоб зрозуміти рівень їх організаційського таланту наведу приклад. В Одесі провели футбольний турнір серед адвокатів України, щоб переможця відправити на футбольний турнір серед адвокатів європейських країн. Перемогла команда з Черкаської області. Але ніхто нікуди не поїхав, бо голова комітету РАУ Тарас Ламах пересварився з організаторами турніру й на цьому все скінчилося. Добре, що команда Ради адвокатів Київської області за власної ініціативи та за власний кошт поїхала на цей європейський турнір і достойно представила Україну, завоювавши срібло й ставши віцечемпіонами серед футбольних команд адвокатів Європи.

Не краще буде й на зовнішніх фронтах. Голова РАУ Лідія Ізовітова поставила себе так, що її не приймають ні в Адміністрації Президента, ні у Верховній Раді, ні в Генеральній прокуратурі, ні в НАБУ, ніде! Вона й сама туди не ходить та й іншим забороняє, бо для неї це — «злочинна змова». Така особиста ідеологія взаємовідносин Національної асоціації адвокатів України з державними органами, призвела до самоізоляції й до того, що всі важливі питання, в тому числі й законопроекти щодо адвокатури, вирішуються без нас і, на жаль, ми про це довідуємося із засобів масової інформації.

Що далі? Чесно — не знаю. Десять років ізовітовщини для адвокатури — надто забагато! Адвокатська спільнота може й не витримати. Може бути все. Але при такому перебігу справ я не здивуюся, якщо одного разу прокинуся вранці й довідаюся зі ЗМІ, що адвокатура вже підпорядкована Міністерству юстиції. Не доведи, Господи!

Від редакції. До речі, представників ЮВУ також не допустили до зали з'їзду адвокатів. Тому ми й вирішили подати цю інформацію очима самих адвокатів.

Делегати з'їзду від Київщини

ла перевага, вона до цього мала можливість виступати годину й говорити, що їй заманеться. Тому можна було надати мені хоча б п'ять хвилин для слова. Але в нашій незалежній, демократичній адвокатурі України мені це не світило й тому до мікрофона прийшлося пробиватися ліктями. Це було складно, оскільки всі входили на сцену охороняли невідомі здоров'яки з незрозумілим статусом. Відразу видно, чого боїться наше керівництво: найбільше, воно боїться свободи слова, бо може почути про себе дуже неприємні оцінки.

Лакейство і угодництво

Поки пробивався до трибуни, за Ізовітову вже проголосували й вона перемогла ще до того як опинився на сцені. Не було жодного сенсу говорити, але варто було мені промовити перші слова, як ніби по змаху руки в залі почали мене закрикувати, не даючи можливості вільно висловлювати свої думки. За п'ять років авторитарного стилю управління Ізо-

хочуть бути по справжньому незалежними та вільними. Протест й обурення знахабнілими чиновниками від адвокатури лише наростає. З'їзд яскраво доводив, що керівництво, показавши своє справжнє обличчя, явно не тягне на морального авторитета в адвокатському середовищі, а навпаки є джерелом порушень прав і свобод адвокатів та регіональних органів адвокатського самоврядування.

Що далі?

Що сталося найгіршого для керівництва НААУ після з'їзду? Найгірше те, що потрібно працювати на адвокатуру. І тут питання. Вони і в минулі п'ять років не працювали, а вся їх кипуча енергія геть канула в паперову роботу.

Що вони можуть зробити наступні п'ять років? Візьмемо заступника голови Ради адвокатів України Олексія Кухаря. Той в основному перебуває і проживає у Вінниці, нічим невизразна людина, яка нічим не запам'яталася і про його добрі справи для адвокатури якої ніхто не чув.

Чи потрібні українській адвокатурі зміни?

Деякі невтішні висновки після звітно-виборчого з'їзду адвокатів України

Відповіді на питання, винесене в заголовок, можливо виключно розуміючи репрезентативність рішень вищого адвокатського форуму, чи відповідають вони бажанням і волевиявленню більшості сорокатисячної адвокатської спільноти. З урахуванням технологій, які були використані адміністраторами Національної асоціації адвокатів України при підготовці цього першого за п'ять років звітно-виборчого з'їзду адвокатури (відбувся 9 червня), виникають певні сумніви.

Інна РАФАЛЬСЬКА,
голова Ради адвокатів м. Києва,
заслужений юрист України

Зазначимо, що проектні матеріали з'їзду, які важливі для кожного працюючого адвоката, були опубліковані на сайті НААУ лише за два дні до початку роботи форуму. Тож із цими документами не встигли детально ознайомитися не лише всі небайдужі адвокати, але й делегати з'їзду. Голосуючи, наприклад, за або проти змін до Правил адвокатської етики — основи професійної діяльності адвокатів, делегати не могли реалізувати представницький мандат, оскільки не знали й не могли знати з цього приводу думку своїх виборців — адвокатів регіону, як не могли знати думку і щодо змін до Статуту Національної асоціації адвокатів України щодо включення до складу майна організації майна всіх регіональних рад та КДКА, а також думку про те, чи є щорічний (кількарічний?) бюджет НААУ в 37 мільйонів гривень необхідним (достатнім)? Чи те, як повинні поставитися всі адвокати до пропозиції фінансування за власний кошт адміністрування системи безоплатної правової допомоги. Крім того, як виявилось, більшість адвокатів навіть не знали, що такий з'їзд був призначений.

Скоріш за все це є наслідком симбіозу декількох факторів — відсутність зацікавленості адвокатів, які звикли за багато років у роботі покладатися виключно на власні сили й певні технології забезпечення певного складу регіональних делегацій, які повинні були за будь-яких обставин проголосувати за необхідні керівництву НААУ рішення.

Так сталося, наприклад, з делегацією від Києва, яку обрали на конференції, оголошеній Національною асоціацією адвокатів України 27 квітня. Але нелояльним до керівництва НААУ складом Лідія Ізовітова і К^о не задовольнилися і напередодні з'їзду склали власні списки «делегатів» із 41-ї особи, що й забезпечило належну кількість голосів за вкрай необхідні насамперед кадрові рішення діючого керівництва НААУ.

Дехто скаже — звичайна виборча технологія. Відповідь: для адвокатури, як незалежної професії, покликаної захищати верховенство права, — не прийнятно. Адвокатура без свободи і

демократії — уже не адвокатура, яка може захистити кожного.

Тому в лютому цього року, одразу після оголошення рішення про проведення з'їзду, я офіційно висунула свою кандидатуру на посаду голови Національної асоціації адвокатів України, опублікувала програму розвитку, отримала підтримку від столичних адвокатів, делегацію яких на з'їзд просто фізично не допустили організатори, як не допустили й мене,

кандидата на посаду голови НААУ, не дали виступити перед делегатами з'їзду. Проти мене однієї на вході до республіканського Будинку кіно висунули майже сотню охоронців з бейджами «НААУ», хоча зовні схожих на звичних по Майдану «тітушок», закрили двері на ланцюг та ще й забарикадували їх столами. Досить дивна реакція на одного кандидата-жінку без навиків рукопашного бою, яку, за заявою очільників НААУ, «ніхто не підтримує».

Тож з'їзд вільних і незалежних адвокатів розпочався в оточенні озброєної охорони і з ланцюгами на дверях.

Як було оголошено, на з'їзді до участі зареєструвалися 284 делегати. Після його початку, ще до затвердження звітів виборних органів і голови НААУ, приміщення з'їзду покинули понад 100 з них. Одночасно, виявився певний конфуз: з'ясувалося, що участь у голосуванні беруть «запрошені гості» — не делегати з'їзду. Питання з цього приводу порушили самі учасники з'їзду. Подальша доля голосів «гостей з'їзду» невідома.

Робочі органи з'їзду, зокрема, мандатна комісія, обиралися меншістю голосів від 80 до 100 зі 143-х

обов'язкових та необхідних за законом. При тому мандатна комісія навіть не розглядала питання щодо повноважності делегацій від адвокатів міста Києва, судячи з аудіозапису, навіть не збиралась це робити. Внаслідок цього 41 «делегат», «обраний» 36-а адвокатами від Києва на повторній конференції персонально під «обрання голови НААУ», забезпечили голосування за Лідію Павлівну Ізовітову для переобрання на новий п'ятирічний термін навіть хоча би формально не поцікавившись «програмою кандидата». Як результат голосування Лідії Павлівни лічильною комісією була оголошена підтримка 174 делегатами, з них 41 «новообраних» делегатів від Києва зі спірною (оскільки в суді на дату з'їзду було відкрито провадження, про що його організаторам було відомо ще з травня ц.р.) легітимністю. Критична цифра. Ізовітову Л. П. підтримали донецька, луганська та харківська делегації й представники. При цьому деякі з присутніх адвокатів і представників ЗМІ нарахували в залі лише 120 делегатів, плюс певну кількість «гостей з'їзду».

У той час, як оголошувалися результати голосування, з'ясувалося, що до трибуни з'їзду через охорону проривається ще один кандидат — голова Ради адвокатів Київської області Петро Бойко з наміром оголосити програму та звернення до з'їзду. Як вказує газета «Юридична практика», після «нетривалої дискусії та штовханини», делегати все ж дозволили йому виступити. Потому чомусь вирішили поставити на голосування мою кандидатуру за моєї відсутності, але після емоційної промови проти мене Лідії Павлівни Ізовітової.

Після цього всі подальші рішення голосувалися 100—112-ма голосами й оголошувалися прийнятими. Відтак з'їзд швидко завершив свою роботу.

Як не дивно, і сам з'їзд адвокатів, і те що на ньому відбулося, не стало інформаційним приводом для суспільства. Його, з'їзд, просто не помітили. Питання адвокатури для суспільства виявилися нецікавими. Цікаві ці питання для авторів судової реформи, якою запроваджена монополія адвокатури, чому досі немає нового закону про адвокатуру, розробка якого була завершена ще в грудні 2016 року, — питання відкрите.

Чи стане адвокатура іншою після з'їзду? Так, стане. Стане мовчазнішою, менш активною, і, вочевидь, ще більш керованою внаслідок запланованих дисциплінарних репресій проти незгодних із «генеральною лінією» керівництва НААУ. Адвокатура стане іншою, але, напевно, чи стане кращою після цього з'їзду. Проте це не причина опускати руки тим адвокатам, які бажають змін на краще. Вони, безумовно, будуть, якщо спільно докласти зусиль.

Нетрадиційні об'єкти авторського права

Днями відбувся перший круглий стіл з циклу професійних зустрічей на загальну тему «Нетрадиційні об'єкти авторського права». Дана зустріч, ініційована комітетом Асоціації адвокатів України з інтелектуальної власності та її новим головою Марією Ортинською, була присвячена персонажам.

Модератором круглого столу стала сама Марія Ортинська, директор компанії IPStyle, член комітету Міжнародної асоціації торговельних марок (INTA) по боротьбі із контрафактом, Американської асоціації права інтелектуальної власності (AIPLA) та Міжнародної асоціації з охорони інтелектуальної власності (AIPPI). Спікерами заходу виступили юрист ZEO Alliance Вікторія Андрейцева, начальник відділу досліджень об'єктів інтелектуальної власності в ДП «Інформаційні судові системи» Державної судової адміністрації України Наталія Кісіль, партнер адвокатської контори Metida (Литва), адвокат, суддя-медіатор Ерікас Саукалас, та Лларіон Томаров, керівник IP/IT практики юридичної фірми Taylor Wessing Ukraine.

«Основними традиційними об'єктами інтелектуальної власності є комп'ютерні програми, літературні та музичні твори. В той же час самими авторами та юристами не звертається достатньо уваги на такі об'єкти, як хореографічні твори, шрифти, персонажі тощо», — пояснила актуальність даного циклу Марія Ортинська.

Першою своєю доповідь для понад 40 спеціалістів у сфері захисту прав інтелектуальної власності, які зібралися в залі, представила Вікторія Андрейцева. Вона нагадала, що персонаж у комп'ютерній грі може бути захищений через реєстрацію авторського права або торговельної марки. При цьому захист авторських прав виникає автоматично після того, як персонаж зображений у матеріальній формі.

Проте авторське право не захищає ім'я та загальну тему персонажу, однак торговельна марка може захистити ці атрибути. При оформленні заявки на реєстрацію персонажу як ТМ варто зосередити увагу на описі персонажу: колір/комбінація кольорів; розмір, форма, тощо. В майбутньому це допоможе відстояти порушені права на ТМ при копіюванні персонажів для інших комп'ютерних ігор, нанесення персонажів на одяг, посуд тощо.

Натомість Наталія Кісіль у своїй презентації зупинилася на прикладах з вітчизняної практики, а саме спорах навколо мультиплікаційних персонажів через використання їх для виготовлення та продажу відповідної продукції, зокрема, дитячих м'яких іграшок, розмальовок та навіть харчової продукції (сиски, печиво).

«Молодий чоловік атлетичної статури, носить тільки нижню білизну, вважає за краще проводити час на свіжому повітрі, на природі, не навчився знаходити спільну мову з людьми, тому часто потрапляє в конфлікти», — розпочав із пропозиції вгадати по опису персонаж Лларіон Томаров. У своїй доповіді він підкреслив, що існує різниця між літературним персонажем та візуальним образом при екранізації, та розглянув приклади з вирішення спорів у вітчизняних судах стосовно персонажів радянських та українських літературних і мультиплікаційних творів, а також особливості вирішення аналогічних спорів у західних країнах.

Литовський гість круглого столу Ерікас Саукалас у свою чергу розповів про особливості захисту персонажів у його країні та ЄС, вартість проведення експертизи в країнах Європи та скільки реально можуть тривати суди в спорах стосовно персонажів на Заході.

На завершення дискусії Марія Ортинська нагадала, що це лише перший захід із цілого циклу й запросила всіх бажаючих до підготовки та обговорення тем на наступні зустрічі, а також розглянути можливість формування спільної позиції стосовно тих, чи інших питань.